

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Skjøtselsplan for kystlynghei

Skarvøya i Alstahaug kommune, Nordland

NIBIO RAPPORT | VOL. 3 | NR. 132 | 2017

Thomas H. Carlsen & Annette Bär

Divisjon for matproduksjon og samfunn/Kulturlandskap og biomangfold

TITTEL/TITLE

Skjøtselsplan for kystlynghei. Skarvøya i Alstahaug kommune, Nordland

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Thomas H. Carlsen & Annette Bär

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
14.11.2017	3 (132) 2017	Åpen	10779	17/01841
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-01956-5	2464-1162	25	1	

OPPDRAUGSGIVER/EMPLOYER:

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdeling

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Ingvild Gabrielsen

STIKKORD/KEYWORDS:

Skjøtsel, utvalgte naturtyper, lyngsviing, kystlynghei, beiting, Skarvøya

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Rapporten gir en beskrivelse av skjøtselstiltak på Skarvøya i Alstahaug kommune som brukes til beite med norsk hvitsau. Vurdering av tiltak baserer seg på kartlegging av nasjonal verdifull kystlynghei i 2013 og beifaringen i 2017. I skjøtselsplanen blir tiltak som beiting og sviing anbefalt for å ta vare på naturverdiene. Skjøtselsplanen tar hensyn til nåværende drift og skisserer muligheter framover.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Nordland

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Alstahaug

STED/LOKALITET:

Skarvøya

GODKJENT /APPROVED

Knut Anders Hovstad

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Annette Bär

AVD. LEDER

FORSKER

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Utarbeiding av skjøtselsplanen har blitt gjennomført på oppdrag fra beitebruker og Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for skjøtsel av kystlynghei på Skarvøya i Alstahaug kommune, og er i samsvar med faggrunnlaget for kystlynghei (Direktoratet for naturforvaltning 2012).

Skjøtselsplanmalen er delt inn i ulike kapitler. Kapittel 1 gir en generell innføring i den utvalgte naturtypen kystlynghei. Kapittel 2 gir en generell beskrivelse om skjøtsel av kystlynghei. Kapittel 3 beskriver naturgrunnlaget innenfor lokaliteten, og en beskrivelse av dagens drift. Kapittel 4 er rettet mot bruker og forvaltningen og omhandler skjøtsel av lokaliteten, samt oppfølgingen av denne. Kapittel 5 gir en beskrivelse av naturtypene som inngår i drifta, og genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i naturbase.

Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), og faktaark for kystlynghei utformet av John Bjarne Jordal (Jordal 2014).

Takk til grunneier Jostein Høberg, beitebruker Kristian Grimsø og Fylkesmannen i Nordland for godt samarbeid, verdifull informasjon og tilbakemeldinger i forbindelse med utarbeiding av planen.

Tjøtta, 14.11.2017

Annette Bär

Prosjektleder

NIBIO, Tjøtta

Innhold

1	Generelt om kystlynghei.....	5
1.1	Ulike typer kystlynghei	5
1.2	Geografiske variasjoner av kystlynghei	6
2	Generelt om skjøtsel av kystlynghei.....	7
2.1	Beiting og dyrehold i kystlynghei.....	7
2.2	Lyngsviing	9
2.3	Restaurering av kystlynghei.....	10
3	Om Skarvøya – naturgrunnlag og dagens drift.....	11
3.1	Kort områdebeskrivelse av Skarvøya.....	11
3.2	Driftsbeskrivelse	13
4	Skjøtsel av Skarvøya – beskrivelse av planlagte tiltak.....	15
4.1	Mål for skjøtsel på Skarvøya.....	15
4.2	Planlagte skjøtselstiltak på Skarvøya.....	16
4.2.1	Beiterelaterte tiltak	16
4.2.2	Planer for sviing.....	17
4.3	Oppfølging av skjøtelsesplanen.....	17
5	Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten	18
5.1	Skarvøya	18
6	Ortofoto/kart.....	21
7	Bilder.....	23
8	Kilder.....	25
8.1	Mer informasjon.....	25
	Vedlegg.....	26

1 Generelt om kystlynghei

Kystlynghei er en flere tusen år gammel naturtype som er dominert av røsslyng. Naturtypen har blitt til i de ytterste, oseaniske strøkene langs kysten der klimaet er så mildt at småfe har kunnet gå ute hele året, eller det meste av året. Om sommeren har også storfe beitet i lyngheia, og lyng ble slått til vinterfôr. For å skape godt beitegrunnlag ble lyngheiene svidd slik at det oppsto en mosaikk av gras- og urtevegetasjon (på nysvidde arealer) og lyngvegetasjon. Røsslyng er en vintergrønn dvergbusk som beites hele året, men er viktigst som fôrplante om seinhøsten og vinteren. Grasvegetasjonen er først og fremst vår- og sommerbeite, men særlig starr kan spille en viktig rolle vinterstid. Selv om det er mange trekk i driftsmåten som er relativt ensartet, varierer både bruken og utformingen av kystlyngheia fra sør til nord og fra øst til vest.

Røsslyng er en viktig art i kystlyngheia.

Kystlyngheiene har spilt en viktig rolle i ressursutnyttelsen langs kysten og utgjorde tidligere ca. 2 % av landarealet i Norge. De strekker seg fra Lofoten i Nordland til Kragerø i Telemark. Det er også lynghei på noen få øyer i ytre Oslofjord, bl.a. på Hvaler i Østfold. Lyngheidriften har gått sterkt tilbake i løpet av 1900-tallet. Når driften reduseres eller opphører, gror lyngheiene igjen. Også skogplanting, gjødsling, oppdyrking, nedbygging og nitrogennedfall utgjør trusler mot gjenværende arealer, og kystlynghei er nå en sterkt truet naturtype (Norderhaug & Johansen 2011). Tradisjonell drift med helårsbeiting, eller beiting store deler av året, og lyngsviing er en forutsetning for opprettholdelse av kystlynghei.

Naturtypen kystlynghei inngår i kystlandskapet i en mosaikk med en rekke andre naturtyper slik som semi-naturlig eng- og strandeng, strandberg og myr. Det norske kystlyngheilandskapet utgjør en del av et større lyngheilandskap som finnes langs atlantehavskysten sør til Portugal. I Norge, som i resten av det europeiske kystlyngheiområdet er lyngheia på sterk tilbakegang. Norge har verdens nordligste kystlyngheier og dermed et spesielt ansvar for å ivareta disse. Variasjoner i miljøvariabler (kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning) danner grunnlag for en rekke grunntyper av kystlynghei, og variasjoner i bruk (lyngsviing og beiting) øker kompleksiteten i artssammensetningen og diversitet. Tiden etter lyngsviing kan deles inn i fire ulike faser; pionerfase, byggefase, moden fase og degenererende fase, og enkelte arter kobles spesifikt til noen av disse fasene. Nybrent kystlynghei med lyng i pionerfasen inneholder en del urter og gras, mens gammel lynghei (30-50 år) ofte er meget artsfattig og har et velutviklet mosedekke. Selv om lynghei generelt regnes som et relativt sett artsfattig økosystem er det totale biologiske mangfoldet knyttet til hele lyngheisyklusen betydelig. Som i de fleste andre semi-naturlige økosystemer øker også arts mangfoldet, spesielt av de skjøtselsavhengige artene, med kalkinnholdet i jorda (pH).

1.1 Ulike typer kystlynghei

Kunnskapen om variasjonen i kystlyngheivegetasjonen er under utvikling. Det nyeste systemet for beskrivelse av variasjonen i norsk natur, Natur i Norge (NiN), deler kystlynghei på grunnlag av kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning inn i tolv grunntyper: Kalkfattig bakli-hei, kalkfattig kystlynghei, kalkfattig tørr kystlynghei, kalkfattig fuktig kystlynghei, intermediær bakli-hei, intermediær kystlynghei, intermediær tørr kystlynghei, intermediær fuktig kystlynghei, svakt kalkrik

kystlynghei, svakt kalkrik tørr kystlynghei, sterkt kalkrik kystlynghei, sterkt kalkrik tørr kystlynghei (Halvorsen et al. 2015).

I tillegg til røsslyng er bl.a. blåbær, flekkmarihånd, tyttebær, krekling, smyle, kornstarr, tepperot og skrubbær vanlige arter i norske kystlyngheier. Kalkrik kystlynghei skiller seg fra den kalkfattige ved et høyere innslag av kalkrevende arter som flekkmure, blåstarr, reinrose, vill-lin, fjellfrøstjerne og orkideer. Bakliheier, som ofte er nord- og østvendte, gjerne i humide skråninger, har typiske arter som bjørnekam, revebjelle, ormetelg, blåbær og blokkebær. Kystlynghei med høy uttørkingsfare har gjerne arter som heigråmose, melbær, kveinarter, finnskjegg og gulaks. Kystlynghei med høy vannmetning skiller seg fra tørrere grunntyper ved et framtrædende innslag av fuktrevende arter og myrarter som klokkeling, blokkebær, rome og bjønnskjegg.

Nedenfor finner du en kort beskrivelse av karakteristiske trekk for kystlynghei i sør, vest og nord. For å ivareta det biologiske mangfoldet er det viktig å ivareta lyngheier som representerer variasjonen langs hele kysten i tillegg til variasjonen i lokale komplekse miljøvariabler.

1.2 Geografiske variasjoner av kystlynghei

Sør-Norge

Det meste av kystlyngheiene i sør er relativt tørr kystlynghei, fukthei er sjeldnere. I de sørlige heiene forekommer klokkesøte langs kysten fra Lindesnes til Stavanger. I sørhellende lyngheier på litt næringsrik grunn kan man finne en del andre urter som blodstorkenebb, fagerperikum, kystmaure og firtann. På Lista og Jæren finnes det fortsatt en meget spesiell lyngheitype: lynghei som er et suksesjonstrinn mellom marehalmdyne og skog. De domineres av røsslyng, krekling, krypvier, marehalm og sandstarr.

Vest-Norge

Kystlyngheiene i vest dvs. fra Rogaland til Møre og Romsdal, har størst utstrekning i vest-øst-retning og for hundre år siden gikk lyngheia her langt inn i fjordene. I dag dominerer imidlertid lyngheia først og fremst de ytterste øyene og de ytre fjordstrøkene. Her finnes arter med høye krav til fuktighet og lang vekstsesong. Klokkeling, som vokser i fuktigere områder enn røsslyng, er vanlig her, og purpurlyng, som er frostmfintlig, finnes i en smal stripe ytterst på kysten til Sunnmøre. En rekke arter med vestlig utbredelse i Norge har lyngheia her som sitt viktigste habitat, for eksempel vestlandsvikke, lyngøyentrøst, fagerperikum, heibljåfjær og kystmyrklegg. Artsmangfoldet synker fra vest mot øst på grunn av at de klart vestlige artene faller ut.

Midt- og Nord-Norge

Fra Trøndelag til Nordland, dominerer fukthei på grunn av mye nedbør og lav temperatur. Torvdybden kan være flere desimeter og overgangen mot myr er glidende. Krekling blir et stadig vanligere innslag nordover og kan bli mer dominerende enn røsslyngen. Siden den har lavere beiteverdi kan det skape problemer i områder med vinterbeiting. Slåttestarr og torvull er også vanlige. Fra Sunnmøre og nordover minker innslaget av vestlige arter, mens innslaget av nordlige arter og fjellarter øker, som for eksempel dvergbjørk, rypebær og molte. Tørrhei (høy uttøringsfare og lav vannmetning) kan forekomme i sørhellinger og på arealer med skrint jordsmonn. Her øker andelen av urter og gras som tepperot, engkvein og rødsvingel, og melbær er et karakteristisk innslag. Den norske kysten domineres av fattige bergarter, men nordover finnes det innslag av kalkrike bergarter som gir rik hei med innslag av kalkrevende arter. Også på skjellsand kan det utvikles slik rik hei.

2 Generelt om skjøtsel av kystlynghei

Kystlyngheiene er skapt ved rydding av skog, lyngsviing, beiting og lyngslått. De har utviklet seg gjennom gjensidig påvirkning mellom lynghei og beiting, først og fremst med gammelnorsk sau, men også med geit og sommerbeiting med storfe. Helårsbeite med gammelnorsk sau ansees som den viktigste driftsmåten for å ta vare på kystlynghei. Ved innsiktsfull drift kan en også skjøtte kystlynghei ved beiting med spælsau, norsk kvit sau eller andre saueraser fra tidlig vår til sein høst, og tidvis vinterbeiting kombinert med tilleggsføring når forholdene tilsier det. Storfe som kviger, sinkyr (kyr i tørrperioden), ammekyr med kalv samt kastrater kan beite i kystlynghei om sommeren når det inngår strandeng eller andre arealer med gras- og halvgras i tilstrekkelig omfang i beiteområdet som helhet.

2.1 Beiting og dyrehold i kystlynghei

Beiting er viktig for ivaretagelsen av kystlyngheiene, og i snøfattige og vintermilde kyststrøk med kystlynghei finner man former for utegangerdrift. Hold av dyr, uansett driftsform, krever at man følger tilhørende regelverk, se www.lovdatab.no. Utegangerdrift er omtalt spesifikt flere steder i regelverket, med både egne tilpasninger og med dispensasjoner fra hovedregelverket mot at enkelte vilkår holdes. Av viktige regelverk å sette seg inn i, kan man trekke frem: «Lov om dyrevelferd» (Dyrevernova), «Forskrift om velferd for småfe», «Forskrift om velferd for produksjonsdyr», «Forskrift om merking, registrering og rapportering av småfe» og «Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer». Dispensasjon om «utegang uten tjenlig oppholdsrom» krever tillatelse fra Mattilsynet.

For å kunne tilpasse dyretallet til beitegrunnet, må beitegrunnet vurderes. Beitegrunnet påvirkes av variasjoner i både naturforhold og hevd, og må derfor vurderes for hvert enkelt beite. Ofte inngår det flere naturtyper i det samlede kystlandskapet som beites, noe som også bør tas inn i den totale vurderingen av dyretallet. Dette kan være strandenger som er gode vår- og sommerbeiter, eller myr som kan ha viktige halvgress og starr utover høst og vinter. Kystlynghei i god hevd utgjør gode beiter, og inneholder helst vekslinger av røsslyng i både pionerfase, byggefase og moden fase. Dette gjør at beitedyrene kan veksle mellom røsslyngplanter av ulik alder og høyde. Beitekvaliteten til røsslyngen varierer med alder, og særlig gammel, forvædet og skadet røsslyng forringer beitene mye. En del kystlyngheier finnes i vekslinger med mye bart berg, mens andre lyngheier danner tette tepper hvor røsslyngen har et høyt dekke. Både dekning og kvalitet på røsslyng tas med i beregningen av dyretall per arealenhet.

I «Forskriften om velferd for småfe», omtales utegangerdrift spesielt, og i § 18 «Unntak fra kravet om tjenlig oppholdsrom – utedrift», kan oppsummeres i følgende viktige punkt:

- 1) *Dyretallet skal tilpasses beitegrunnet.*
- 2) *Eier eller annen med ansvar for dyrene skal ha mulighet til raskt å skaffe tilstrekkelig og egnet fôr i tilfelle situasjoner der beitet ikke gir tilstrekkelig næring.*
- 3) *Det skal etableres fôringsplass som gjør det mulig å fôre dyrene på en god måte.*
- 4) *Terreng og vegetasjon skal gi tilstrekkelig ly, og dyrene skal ha beskyttende ullfell i kalde årstider.*
- 5) *Det skal etableres innhegning som gjør det mulig å samle dyrene.*
- 6) *Dyrene skal samles når det er nødvendig av dyrevernmessige hensyn, og minimum vår og høst for kontroll, merking, napping og klipping av ull, nødvendig parasittbehandling, o.l.*
- 7) *Paring skal skje slik at lamming og kjeing kan forekomme når beite- og klimaforhold er gunstige.*
- 8) *Tilsynet skal intensiveres før og under lamming.*

Gode vinterbeiter er nødvendig for et godt dyrehold. Nøkkelarten røsslyng inngår i beitegrunnet gjennom hele året, men er viktigst utover høsten og vinteren, da omfanget av andre beiteplanter reduseres. Selv om røsslyng er den viktigste vinterbeiteplanta, er tilgang på starr og gras som dyra finner innimellom lyngen betydningsfull for det samlede næringsopptaket om vinteren. Småfe på utmarksbeite skal etter regelverket ha tilsyn minst en gang per uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er. Det er en forutsetning at beitelokalitetene gir muligheter for å komme til med nødfôr, også i perioder med dårlig vær. Beitene må ha tilstrekkelig ferskvannstilgang gjennom hele året. Det må planlegges løsninger for mulig vannmangel, både sommer som vinter.

Gammelnorsk sau og andre husdyrslag

Gammelnorsk sau (ofte kalt villsau) er mye brukt i utegangerdrift i kystlynghei, ettersom det er en hardfør, lett sau som er tilpasset helårsbeiting hvor det er vilkår for det. Under de riktige kombinasjoner av milde vintre, tilstrekkelig med areal og velskjøttede kystlyngheier, greier gimrer og voksne sauer av gammelnorsk sau seg vanligvis tilfredsstillende gjennom vinteren. Paring skal skje slik at lamming om våren ikke starter før beitegraset er kommet i vekst slik at sauene finner næringsrikt fôr til produksjon av melk. Kommer det tungt snøfall som blir liggende, og som gjør det vanskelig for sauene å få tak i tilstrekkelig fôr, må en straks sette inn tiltak med tilleggsfôring og om nødvendig hente dyrene i hus og/eller innhegning med ly for nødvendig oppfølging. Innholdet av protein i beiteplantene gjennom vinteren er gjerne noe knapt. Gammelnorsk sau kan i noen grad tære litt på kroppsreserver gjennom vinteren. Dyrene må da ha fått bygd opp kroppsreserver gjennom sommer, høst og førjulsvinter.

Gammelnorsk sau er godt tilpassa beiting i kystlynghei.

Dersom lammene fra sau i kystlynghei ikke har nådd tilfredsstillende slaktevekt, kjøttsetting og fettinnhold ved tidspunktet for høstslakting må man gjøre tilpasninger. Disse lammene som ikke er slaktemodne må da overvintres på en måte som sikrer tilstrekkelig førtilgang og god dyrevelferd. Små sauelam må ikke gå sammen med vær slik at de kan bli paret, da drektighet krever svært mye og setter individet tilbake i utvikling, og kan være i strid med kravet om godt dyrehold. Produksjonsmessig er det heller ikke noen god løsning at utegangersau lammer årsgamle, da en lett kan komme inn i en vond sirkel med seinere lamming og dermed små lam om høsten.

Vanlig norsk kvit sau og andre norske langhalet raser med regional utvikling og tilpassing (steigar, cheviot, ryggja), spælsau og eventuelt andre saueraser kan også beite i kystlynghei lenge utover høsten der det er vilkår for det, og i deler av vinteren når det blir kombinert med inneføring som sikrer dyra tilstrekkelig med energi og protein. Driftsmåten som kombinerer utegangerdrift og inneføring er lite brukt i dag sammenlignet med tidligere, men er fortsatt i bruk m.a. i området ved Lindesnes i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og enkelte steder videre nordover langs kysten. Beiting med de langhala sauerasene eller spælsau i kystlynghei gjennom sommeren vil ofte gi mindre tilvekst på lamma enn annet utmarks- eller fjellbeite. Mengdeinnslaget av gras og urter er viktig, det gjelder å få en god start på tilveksten hos lamma fra våren av, og at tilveksten ikke stagnerer og blir for lav når en kommer utover sommeren og seinsommeren. Ved større innslag av strandeng i tilknytning til kystlynghei, kan beitet være tilfredsstillende som sommerbeite både til tyngre saueraser og stedvis til storfe (sinkyr, kviger, kastrater, ammekyr). Naturtypen strandeng er det generelt mer av på deler av Trøndelagskysten og særlig i Nordland (Helgelandskysten) enn hva som er tilfelle på Vestlandet.

2.2 Lyngsviing

Lyngsviing er avgjørende både for opprettholdelse av ønsket artsinnhold i lyngheiene og det biologiske mangfoldet, og for sikring av godt og tilstrekkelig beitegrunnlag. Det er derfor viktig å planlegge lyngsviingen for flere år framover slik at man til enhver tid har den mosaikk av grasarealer og lyngarealer av forskjellig alder som er ønskelig. Ved planleggingen av avsviingen må man også ta hensyn til spesielle verdier knyttet til området, slik som fugl, kulturminner, landskapsestetikk og eventuelle erosjonsproblemer. Det er viktig å orientere seg om hvilke verdier som finnes i området gjennom f.eks.

Lyngsviing er ei vanleg skjøtselsform i kystlynghei.

forvaltningsorgan som kommunen, fylkeskommunen, Fylkesmannen eller Miljødirektoratet/Statens Naturoppsyn, og tilpasse den planlagte skjøtselen til disse verdiene. Når det gjelder lyngsviing, er de generelle rådene at avsviingsflatene ikke skal være for store. Med store avsviingsområder minker det biologiske mangfoldet og sauen får vanskeligere for å finne godt fôr i tilstrekkelige mengder til enhver tid. For lammenes tilvekst er det spesielt viktig at det finnes lett tilgjengelige grasarealer fra våren og utover sommeren. Lyngsviingsarbeidet blir imidlertid mer arbeidskrevende når avsviingsarealene er små så det gjelder å finne en passe balanse.

I denne sammenheng er det viktig å kunne vurdere og bestemme hvor lang tid det skal gå mellom hver gang man svir av samme område dvs. hvilken rotasjonsperiode lyngheivegetasjonen skal ha. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden

fase. Førproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel ("moden") dvs. vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy, brenner man på nytt. Hvor lang tid det tar varierer med klima, lokale vokseforhold og beitetrykk, men man regner med 8-20 år. Siden utviklingen av røsslyngen kan variere så mye er det viktig at man lager individuelle skjøtselsplaner som tar hensyn både til røsslyngens evne til å regenerere, røsslyngens tilveksthastighet og en vurdering av problemarter som kan komme inn etter sviing. Eksempler på problemarter er einstape, sitkagran, rynkerose og tistler.

Selve avsviingsarbeidet må også planlegges nøye med hensyn til hvor ilden skal starte og avsluttes. Myr- og vannkanter kan være naturlige avslutningslinjer, men det hender at man må lage branngater (5-6 m) for å sikre en god avslutning. Man må sørge for å ha brannslukkingsutstyr tilgjengelig og man må varsle brannvesenet på forhånd. Naboer bør også varsles. Det er viktig å være mange nok for å sikre at man kan styre brannen. Brenning må bare gjennomføres under gunstige værforhold og med tele eller fuktig jord, dvs. i perioden fra sein høst til tidlig vår. Hvis man ikke selv har erfaring med lyngsviing, bør man få hjelp fra noen med erfaring, i hvert fall første gangen.

2.3 Restaurering av kystlynghei

I gammel lynghei dvs. lynghei som ikke har vært brent på lenge, kan det være et kraftig oppslag av busker og trær. Hvis lyngheia skal tas i bruk igjen bør dette ryddes før man brenner på nytt. Noe bjørk, rogn og ulike vierarter bør imidlertid settes igjen fordi det kan være viktig "tilskuddsfôr" for sauene. I gammel lynghei er det mer mose og lav i bunnsjiktet enn i lynghei som har vært i kontinuerlig drift. Det kan forårsake seinere regenerering av vegetasjonen etter sviing. I tillegg kan gammel lyng ha vanskeligere for å sette rotskudd, noe som også forsinker regenereringen. Selv om regenereringen i gammel røsslyng går seint etter første sviing, kan det gå raskere ved ny sviing. Det beste resultatet oppnås imidlertid i områder som ikke er for gjengrodde.

3 Om Skarvøya – naturgrunnlag og dagens drift

3.1 Kort områdebeskrivelse av Skarvøya

Skarvøya ligger i Alstenfjorden mellom Alstahaug i øst og Blomsøy i vest i Alstahaug kommune. Øya er på ca. 250 daa, er langstrakt og variert topografisk. Hoveddelen av øya dekkes av tørr, kalkfattig kystlynghei. Partiene med kystlynghei er skrinne med liten torvdybde. Her og der stikker berget fram og er godt synlig. Generelt sett er røsslyngen gammel og stedvis også død, mens andre deler av Skarvøya har ung, frisk og grønn røsslyng i byggefasen. Andre arter i kystlyngheia er krekling, einer, tyttebær, blokkebær, blåbær, blåkoll, kattedot, tepperot, blåknapp, smyle, rødsvingel, blåklokke, engfrytle, stedvis lirr rogn og bjørk, samt heigråmose, bjørnemose og ulike lavarter i bunnsjiktet. I forsøkninger og søkk finnes grasrike partier med naturbeitemark. En sandstrand med engvegetasjon med hestehavredominans og andre arter som gulaks, ryllik, følblom, blåstarr, gjeldkarve, gåsemure, dunhavre m.m. markerer overgangen til den sørvestlige delen av øya, en smal rygg hovedsakelig med tørr lynghei. I nordøst finnes et rikere parti med arter som vårmarihånd, bjønnbrodd, gulsildre, hårstarr, blåstarr og dvergjamne. På østsida ligger det gammelt slåttemarksareal men som har blitt beitet de siste 50 årene. Her ble det registrert arter som sølvbunke, gulaks, dunhavre og i fuktigere parti også stolpestarr og bekkeblom. Andre arter som finnes her og der i de gamle slåttemarkene er fuglevikke, ryllik, engsyre, blåklokke, hvitveis, mjødur, nyresoleie, skogstorke-nebb, fjellfrøstjerne, slåttestarr og hvitkløver. Høyeste punkt på øya er 42 m o.h. Berggrunnen består av granat-stauro litt glimmerskifer, stedvis rusten og med tynne marmorlag. I tillegg kommer et tynt lag med kvartsbollekonglomerat med glimmerskifergrunnmasse helt i sørvest. Øya tilhører gården på Alstahaug og lokaliteten har UTM koordinater UTM33 0378713Ø 7310331N.

Skarvøya har vært en husmannsplass under Alstahaug gård og hører fremdeles til denne gården (G.nr/B.nr: 4/1). I folketellinga fra 1865 var det registrert 10 boende personer på Skarvøya fordelt på to hus. I tillegg var det registrert fem storfe, ni sauer, en tønne med såkorn (blandingskorn) og fem tønner med settepotet. Det har vært bosetting på Skarvøya helt fram til ca 1960. To damer bodde på øya fram til da. Da bosettinga opphørte har øya vært brukt til beite for sau, hovedsakelig fra grunneier på Alstahaug gård. Dagens beitebruker, Kristian Grimsø, har hatt beiteavtale med dagens grunneier, Jostein Høberg siden starten av 2000-tallet og har hatt mellom 15 og 25 dyr (søyer og lam) av både gammel norsk sau (GNS) og kvit sau på Skarvøya. De siste tre-fire årene har det gått seks mordyr med til sammen ni lam av kvit sau fra slutten av mai til starten av oktober.

Figur 1. Kart over Skarvøya i Alstahaug kommune.

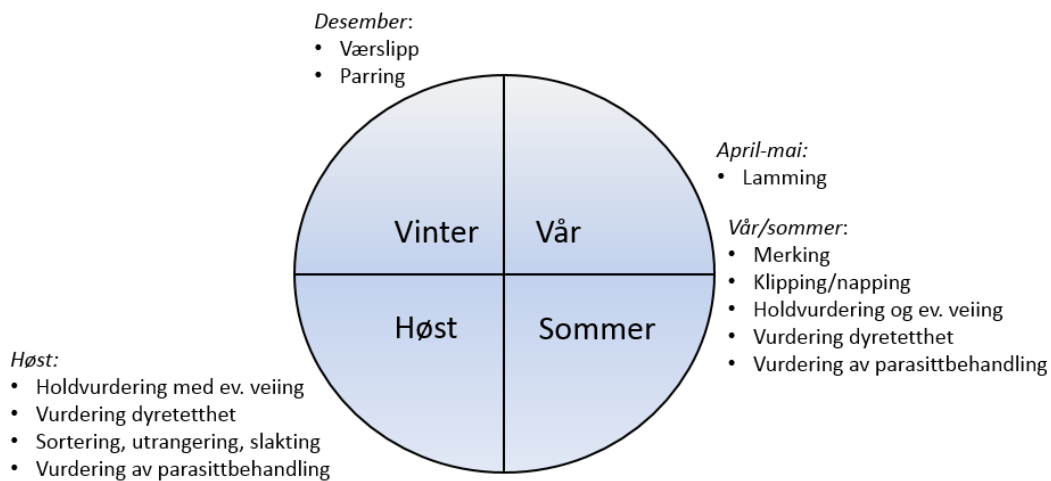
3.2 Driftsbeskrivelse

Dato for utarbeiding av driftsbeskrivelse: 27.10.2017, 30.10.2017
Beskriv dagens beite (ev. tegn inn på kart): Skarvøya benyttes som beite for norsk kvitsau fra slutten av mai til månedskiftet september/oktober. Beitebruker har også tidligere hatt GNS på Skarvøya.
Hvor mange dyr beiter på de ulike beiteområdene: I 2017 beitet det seks søyer med totalt ni lam på Skarvøya. Dette antallet har vært rimelig stabilt de siste tre-fire årene. Tidligere har det vært oppmot 25 dyr totalt noe som førte til betydelig dårligere tilvekst.
Beskriv nåværende opplegg for sviing: I forbindelse med et svikurs høsten 2016 ble det svidd lynghei på to delarealer på ca 0,5 daa og 3,5 daa. I oktober i 2017 ble det svidd av to nye felt på ca 0,8 daa og 2,5 daa. Aktuelle sviflater er inntegnet i skjøtselskartet i kap. 6.
Har du gjort andre skjøtselstiltak enn beiting og sviing: Nei
Vet du hvordan området har vært skjøttet tidligere (beiting, lyngslått, sviing eller annet)? Det har vært så godt som kontinuerlig beitet på Skarvøya i lang tid. Bosetning på øya fram til 1960-tallet. Det ble slått på deler av øya fram til de siste fastboende flyttet. Det er ikke kjent om det har vært brent lyng tidligere. Sannsynligvis ikke da bufeet beitet ned det meste som var å beite på mens det var bosetning her.
Er det noe med dagens skjøtsel (antall dyr, kvalitet på beiteområdene) du mener bør endres? Antall dyr er passelig i forhold til beitekvalitet og –kapasitet. Kan være aktuelt å sette på utegangersau hvis beitet blir bedre etter sviing har kommet i gang og beitegrunnet er forbedret.
Må skjøtselen tilpasses spesielle verdier i området (sjeldne arter, problemarter, kulturminner, vern etc.)? Nei
Beskriv rutiner for tilsyn og sanking: Normale rutiner for tilsyn og sanking. Tilsyn utføres en gang i uka og sanking skjer med saupram som legges til i bukta på østsida.
Beskriv tilgang til ly på beite: Sauen finner ly under berghyller evt. under noen av de store trærne på øya.
Beskriv rutiner for eventuell nødfôring og plassering av fôr plass: Lite relevant i dagens situasjon der dyrene beiter mellom mai og september og har tilgang på grønt gress/urter i beitesesongen.
Beskriv vanntilgang til dyra på beite: Det er tilstrekkelig med vann i normalår. En sommer for noen år siden med ekstremtørke ble det kjørt ut vann til sauene.
Relevante tillatelser fra Mattilsynet (for eksempel dispensasjon til «utegang uten tjenlig oppholdsrom»): Ikke aktuelt siden dyrene ikke går ute hele året.

Driften gjennom året – legg til aktiviteter:

Lamming rundt 10.-15. mai ved gården i Botn.

Dyra føres til Skarvøya i slutten av mai og føres tilbake til Botn i månedskiftet september/oktober.

Har dere ønsker eller mål for de neste 3-5 år som det skal tas hensyn til?

Nei, ingen spesielle.

Andre kommentarer:

4 Skjøtsel av Skarvøya – beskrivelse av planlagte tiltak

4.1 Mål for skjøtsel på Skarvøya

SKJØTSELSPLAN			
Dato utarbeiding av skjøtelsesplan: 23.10.2017			
Dato befarings: 2.06.2017			
Dato samtale med grunneier/bruker: 27.10.2017			
Utformet av: Annette Bär & Thomas Holm Carlsen		Firma: NIBIO, Tjøtta	
UTM sone: 33 W	Nord: 7310284	Øst: 378668	Gnr./Bnr.: 4/1 (hører til Alstahaug gård)
Areal (nåværende): 247 daa		Areal (etter evt. restaurering):	
Del av verneområde: Nei		Hvilket vern:	
Finnes det særskilte skjøtselshensyn i området, hvilke: Nei			
MÅL			
Hovedmål for lokaliteten: <ul style="list-style-type: none">- Opprettholde god hevd av kystlyngheia gjennom beiting med sau, fortrinnsvis gammelnorsk sau (GNS). Optimalt med helårsbeite (hvis GNS).- Holde landskapet åpent uten gjengroing med lauvtrær eller innslag av fremmede arter			
Konkrete delmål: <ul style="list-style-type: none">- Fortsette med beiting på sommerhalvåret med min. nåværende antall dyr. Det må følges med at ikke bjørkeoppslaget som finnes på den nordøstlige delen av øya sprer seg videre innover øya.- Forbedre beitekapasiteten og skape et mosaikk av røsslyng i forskjellige aldersstadier med lyngsviing			

Ev. spesifikke mål for delområde(r):
Tilstandsmål arter: Røsslyng i forskjellige aldersstadier.
Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

4.2 Planlagte skjøtselstiltak på Skarvøya

4.2.1 Beiterelaterte tiltak

Beskrivelse av planlagte skjøtselstiltak, beiting:			
- Beiting med norsk kvitsau (NKS) i tidsrommet mai til oktober, gjerne lengre hvis mulig. Det optimale antallet dyr i følge beitebruker er rundt 15 dyr totalt (per 2017: 6 søyer med lam). Beitebruker er åpen for å kunne benytte utegangersau (GNS) på Skarvøya. Under kartlegginga av naturtyper i 2013 var det utegangersau som beitet på øya. Utviklinga i vegetasjon og beitekvalitet på sviflatene vil være avgjørende om det vil settes på utegangersau i tillegg til NKS som beiter der i 2017.			
KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak beiting med totalareal: Skarvøya (250 daa)		Derav beite i kystlynghei/tilskudd antall søyer ca 210 daa* = 21 søyer (gitt optimale beiteforhold) _____ * maks. 1 søye/10 daa; 200,-/søye	
Utstysrbehov knyttet til beiting og tilrettelegging for beiting: Båt/føringspramme			

4.2.2 Planer for sviing

Beskrivelse av planlagte skjøtselstiltak med sviing:			
Det er realistisk og anbefalt å svi av en til to flater på til sammen ca. 2-6 daa per år innenfor de avmerkete sviflatene (se kart 2, kap. 7). I og med at Skarvøya er av begrenset størrelse og at deler av øya ikke er egnet for sviing (skrint eller lite med gammel røsslyng) er det viktig å svi av flere små flater fordelt over flere år for å skape ønsket mosaikk med røsslyng i flere aldersklasser. Totalt er det avgrenset 17 sviflater med totalt 85,5 dekar svibart areal på Skarvøya. Det anbefales å svi årlig eller annet hvert år for å få en rotasjonstid på 20-30 år. Høstsviing bør foretrekkes ytterst på vestsiden av øya for å ta hensyn til hekkende havørn i dette området. Generelt bør sviing i nærheten av havørnreir unngås.			
KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak sviing: Skarvøya	Hvert år 2018-2022 (alt. annet hvert år)	Totalt 20 daa/5 år * 1000 kr /daa	
Utstysbehov knyttet til sviing: Brannvifter, gassbrenner			

4.3 Oppfølging av skjøtelsesplanen

OPPFØLGING
Skjøtelsesplanen skal evalueres innen 5 år: Ja
Behov for registrering av spesifikke naturtyper og/eller artsgrupper: Tilstand av røsslyngen
Nylig gjennomførte eller påbegynte tiltak som er finansiert: Sviing i forbindelse med et svikurs høsten 2016 og høsten 2017
ANSVAR
Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtelsesplanen: Kristian Grimsø (beitebruker)

5 Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten

5.1 Skarvøya

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)						
Navn på lokaliteten: Skarvøya		Kommune: Alstahaug		Områdenr.:		
ID i naturbase: BN00091158		Registrert i felt av: T.H. Carlsen & A. Bär		Dato: 02.06.2017		
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Kvalvik m.fl. 2013. Verdifulle kystlyngheilokaliteter på Ytre Helgeland. Bioforsk rapport 8 (156)				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype (% andel fordeling): D07, Kystlynghei - 82 %			Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): D0707 – Kalkfattig kysthei – 82 % D04 – flere utforminger			
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): D04 Naturbeitemark – 15 % D01 Slåttemark – 3 %						
Verdi (A, B, C): A			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): bilder			
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11): --						
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:
< 20 m	x	God	x	Slått		
20-50 m		Svak		Beite	x	
50-100		Ingen		Pløying		
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		
				Torvtekt		
				Brenning	x	
				Park/hagestell		

OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtelsesplanen)

Innledning:

Skarvøya ble befart 25.07.2013 av Thomas Holm Carlsen (Bioforsk). Dette som en del av en omfattende kartlegging av verdifulle kystlyngheier på Ytre Helgeland i forbindelse med at kystlynghei er aktuell som utvalgt naturtype, jf. naturmangfoldloven § 52.

I forbindelse med utarbeiding av skjøtelsesplan ble Skarvøya befart på nytt og supplerende opplysninger ble innhentet om tilstand og bruk av Annette Bår og Thomas Holm Carlsen (NIBIO) i 2017.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Skarvøya ligger i Alstenfjorden mellom Alstahaug i øst og Blomsøy i vest i Alstahaug kommune. Øya er på ca. 250 daa, er langstrakt og variert topografisk. Hoveddelen av øya dekkes av tørr kystlynghei. I forsenkninger og søkk finnes grasrike partier med naturbeitemark. En sandstrand med engvegetasjon markerer overgangen til den sørvestlige delen av øya, en smal rygg hovedsakelig med tørr lynghei. Gammelt slåttemarksareal finnes på østsiden. Høyeste punkt på øya er 42 m o.h. Berggrunnen består av granat-stauro litt glimmerskifer, stedvis rusten og med tynne marmorlag. I tillegg kommer et tynt lag med kvartsbollekonglomerat med glimmerskifergrunnmasse helt i sørvest. Øya tilhører gården på Alstahaug og lokaliteten har UTM koordinater UTM33 0378713Ø 7310331N.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Lokaliteten inkluderer hele øya og er totalt ca. 247 daa. Hovednaturtype er kystlynghei (D07) med kalkfattig kysthei som eneste utforming representert med H1a (røsslyng-utforming) som dominerende vegetasjonstype og noe H1e (lav-heigråmose-utforming) i sør. Lyngheia dekker 82 % av arealet. Resterende areal dekkes av naturbeitemark (D04) (15 %) og slåttemark (D01) (3 %) med ulike utforminger i forhold til fuktighetsgradienter og kalkinnhold. En stor hestehavreeng (G10) ligger mellom to sandstrender litt sør i lokaliteten. Litt lengre øst for hestehavreenga finnes en mosaikk av frisk-fattigeng (G4a) og frisk/tørr middels baserik eng med mye dunhavre (G7). I de fuktigste engpartiene dominerer frisk/fuktig, middels næringsrik eng (G12)

Artsmangfold:

Røsslyng er klart dominerende art i lyngheia. I den nordlige og den midtre delen (H1a) finnes også en del krekling, slåttestarr, blokkebær (kun i fuktige partier), torvull, tyttebær, litt einer, rypebær og reinlav. I den sørlige delen (H1e) er andelen reinlav og heigråmose høy mens andelen av røsslyng er lavere og ikke så dominant. Andre arter her er torvull, molte, krekling, slåttestarr, blokkebær, trådsiv og skrubbebær.

I hestehavreenga dominerer hestehavre sammen med gåsemure. Andre arter er strandrug, dunhavre, bleiksøte, rødsvingel, mjørdurt, einer, ryllik og stornesle. Videre opp i G4a og G7 dominerer gulaks sammen med engkvein, dunhavre og sølvbunke. Andre arter her er kornstarr, engsyre, engsoleie, mjørdurt (litt), ryllik, markrapp og hestehavre. Mosedekket er tykt og velutviklet. I de fuktigste engpartiene (G12) dominerer sølvbunke klart.

I et rikere parti nordøst på øya finnes arter som vårmarihånd, bjønnbrodd, gulsildre, hårstarr, blåstarr og dvergjamne. I det gamle slåttemarksarealet på østsiden dominerer arter som sølvbunke, gulaks, dunhavre og i fuktigere parti også stolpestarr og bekkeblom. Arter som fuglevikke, ryllik, engsyre, blåkløkke, hvitveis, mjørdurt, nyresoleie, skogstorkenebb, fjellfrøstjerne, slåttestarr og hvitkløver forekommer mer spredt.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Da bosettinga opphørte etter 1960 har hele øya vært kontinuerlig brukt til saubeite. Siden 2000-tallet har det vært mellom 15 og 25 dyr (søyer og lam) av både gammel norsk sau (GNS) og norsk kvitsau (NKS) på Skarvøya. De siste tre-fire årene har det beitet seks mordyr med til sammen ni lam av NKS fra slutten av mai til starten av oktober. Tilstanden på kystlyngheia og da spesielt røsslyngen er god, men igangsatt sviing i 2016 bidrar til å forbedre beitekapasiteten først som sommerbeite og med økende andel ung røsslyng som vinterbeite.

<p>Fremmede arter: Ingen fremmede arter ble registrert.</p>
<p>Kulturminner: En del av et steingjerde og noen steinrøyser finnes i lokaliteten. Det finnes også spor av et sommerfjøs.</p>
<p>Skjøtsel og hensyn: Beiting med sau bør fortsette med minimum dagens antall beitedyr. Beitesesongen med norsk kvitsau (NKS) bør være fra mai til oktober, gjerne lengre hvis mulig. Å benytte gammelnorsk sau (GNS) ansees som positiv men utviklinga i vegetasjon og beitekvalitet på sviflatene vil være avgjørende om GNS settes på i tillegg til NKS som beitet der i 2017. Sviing av lynghei bør videreføres med å svi av en til to flater på til sammen ca. 2-6 daa per år. Høstsviing bør foretrekkes ytterst på vestsiden av øya for å ta hensyn til hekkende havørn i dette området.</p>
<p>Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger i nærheten av både Vegaøyen verdensarvområde og utvalgt kulturlandskap på Blomsøy/Skålvær som har fått sin status på grunn av unike og nasjonalt og internasjonalt viktige kulturlandskap.</p>
<p>Verdibegrunnelse: Skarvøya har en særdeles stor og fin forekomst av røsslyng i god tilstand. Lokaliteten er stort sett uten gjengroing og fri for fremmede arter. Lokaliteten er variert med både lynghei og grasrike naturbeitemarkar. Stedvis er artsmangfoldet høyt som følge av kalksandpåvirkning og fragment av kalkrik marmor i berggrunnen. Øya har blitt beitet kontinuerlig siden den ble fraflyttet på 1960-tallet. Lyngsviing har blitt tatt i bruk igjen. Basert på disse kriteriene har lokaliteten fått verdi A, svært viktig.</p>
<p>Merknad:</p>

6 Ortofoto/kart

Kart 1. Avgrensning av naturbaselokaliteten på Skarvøya. Ved siden av naturtype-avgrensning er arealstørrelse og verdi vist på kartet.

Skarvøya

kystlynghei skjøtselstiltak

Kart 2. Skjøtselstiltak for Skarvøya er vist sammen med arealstørrelse for beiting og hver enkelt sviflate.

7 Bilder

*Bilde 1. Skarvøya med blick mot nord. Svifeltet i forgrunn ble svidd oktober 2016 i forbindelse med et skjøtselskurs i lyngsviing.
Foto: T. H. Carlsen*

*Bilde 2. På nordøstsiden av Skarvøy er et lite brakklagt innmarksareal inkludert i kystlynghei-lokaliteten.
Foto: T. H. Carlsen*

Bilde 3. Sørlige delen av Skarvøya inkluderer naturbeitemark og strandeng. Et lite areal på vestsiden med høyde på den innerste delen av strandenga ble svidd under et svikurs oktober 2016.

Foto: T. H. Carlsen

8 Kilder

Henriksen S. & Hilmo O. (red) (2015). Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Kvalvik M. S., Carlsen T. H., Johansen L. Thorvaldsen P., Dyrhaug M. & Bår A. 2013. Verdifulle kystlyngheilokaliteter på Ytre Helgeland. Resultater fra kartlegging av kystlynghei fra Bindal i sør til Rødøy i nord. Bioforsk rapport 8 (156) 2013.

8.1 Mer informasjon

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: **Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker** som finnes på DNs hjemmesider:

<http://www.dirnat.no/content/1916/>

Annen aktuell litteratur:

- Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.
- Haaland, S. 2002. Fem tusen år med flammer; det europeiske lyngheilandskapet. Vigmostad & Bjørke.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L. & Lindgaard, A. 2015. Natur i Norge - NiN. Artsdatabanken, Trondheim (<http://www.artsdatabanken.no/nin>).
- Halvorsen, R., medarbeidere og samarbeidspartnere, 2015. NiN – typeinndeling og beskrivelsessystem for natursystemnivået. – Natur i Norge, Artikkel 3 (versjon 2.0.3): 1–509 (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Kaland, P.E. & Vandvik, V. 1998. Kystlynghei. S. 50-60 i: Framstad, E. & Lid, I.B. (red.) Jordbrukets kulturlandskap, Universitetsforlaget, Oslo.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nilsen, L.S. (red.) 2009. Naturen. Populærvitenskapelig tidsskrift. 2009-2: 66-128. Spesialnummer om kystlynghei i Norge.
- Norderhaug, A. & Johansen L. 2011. Kulturmark og boreal hei – I: Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Vedlegg

Vedlegg 1: Retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO

SNO-retningslinjer for lyngbrenning

Til: Ansatte i SNO og tjenesteytere

Fra: SNO-sentralt

Dato: Gjeldende fra 2011

Mange verneområder langs kysten innehar store areal med kystlynghei. Dette er en menneskeskapt naturtype som er avhengig av bruk for å bestå. Hvis bruken opphører, vil områdene gro til med busker og trær. Fremmede arter som bergfuru og/eller sitkagran har også blitt plantet mange steder, og er i dag i full spredning. Lyngbrenning er en rask og kostnadseffektiv måte å skjøtte kystlyngheia på. Målet er å få fram en mosaikk av vegetasjonsflater med røsslynghei i ulike alder. Da vil heia få størst variasjon og vil også få best forverdi. Lyngbrenning i kombinasjon med beiting er den beste måten å skjøtte lynghei på. Hvis det i lyngheia er stort oppslag av busker og trær bør dette ryddes før man brenner. Men man kan med fordel la noe stå igjen da treklynger kan brukes som skjul for dyra og beite. Antall år mellom lyngbrenninger kan variere (fra åtte år til over 20 år). Sjekk røsslyngtilstanden; gammel og grov lyng bør brennes, men vær klar over at regenereringa etter brann kan ta noen år og det er viktig å følge med på dette slik at ikke all røsslyng brennes før ny kommer tilbake. Det beste er å brenne FØR mosemattene får mulighet til å bli heldekkende. Husk fotodokumentasjon før, under og etter arbeidet.

Før brenning

- Skjøtselshjemmel gjennom verneforskrift eller NML § 47, og bestilling fra forvaltningsmyndigheten skal foreligge
- Det er kommunen som er myndighet vedrørende åpen brenning. Åpen brenning er bare tillatt dersom kommunen har åpnet opp for dette gjennom "Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner". Sjekk om kommunen har åpnet opp for dette. I motsatt fall må det søkes dispensasjon fra forbudet
- Stedlig politi skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Brannvesenet skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Naboer og grunneier skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Ha en plan for hvordan brannen kan slukkes
- Planlegg godt hvor det skal brennes – en mosaikkstruktur mellom brente og ubrente flater er å foretrekke. Finnes det naturlige avslutningslinjer (som stier, myrkanter eller tjern) eller må det brennes branngater? Ei branngate bør ha en bredde på 5-6 m
- Brenn alltid mens jorda er fuktig eller det er tele i jorda (sein høst til tidlig vår fram til seinest 15. april)

- Ta hensyn til fugl. Brenningen bør skje før hekketiden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars
- Ta hensyn til fornminner og kulturminner

Under brenning

- Brenn bare under gunstige værforhold; laber bris er passe vindstyrke
- Vanligvis brenner man med vinden
- Ha godt med mannskap og slukkeutstyr (brannvifter, spader med lange skaft, snøskufler etc.)
- Brannen kan startes med en propanblåselampe. Det er en fordel å tenne på flere steder slik at det danner seg en brannfront
- Ved slukking; vær bak flammene og slukk brannen fra kilden. Slukk brannen på bakketoppen. Da mister flammene noe av kraften og er lettere å slukke
- Bruk arbeidsklær av bomull eller ull, kraftige støvler, lue og arbeidshansker

Etter brenning

- Gå aldri fra et område hvor det fortsatt kommer røyk. Forsikre deg om at brannen er godt slukket
- Ha beredskap ved behov for etterslukking
- Få inn på kart hvilke områder som er brent og når de er brent
- Stedlig politi skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Brannvesenet skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Naboer og grunneier skal alltid varsles og etter at brenningen er avsluttet

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.